

MUZIKALE LOCATIETHEATERVERSTELLING

Bleeknewsjes

VERANTWOORDING EN EVALUATIE

Inhoudsopgave

1. Artistiek	3
A. Motivatie project	3
B. Uitvoerenden	4
C. Artistieke visie en concrete uitwerking	4
D. Plaats in het veld	9
2. Productioneel	10
A. Organisatie	10
B. Speellijst en verkoop	10
C. Randprogrammering	11
D. PR en marketing	11
3. Evaluatie en aanbevelingen	13
A. Tentoonstelling	13
B. Werken met vluchtelingen	14
C. Werken met een jeugdtheateropleiding	15
4. Toelichting financiële verantwoording	17
5. Bijlagen en documentatie	
Financiële verantwoording	
Scenario	

1. Artistiek

A. Motivatie project

Een verhaal over anders zijn. Bij een groep willen horen. Over je ontheemd voelen en heimwee. Over de tussentijd en de tijd die voorbij gaat.

Op donderdag 25 mei 2017 ging de muzikale locatietheaterproductie *Bleekneusjes* bij Festival Karavaan in première. Een voorstelling in Werkteatertraditie van Hans Man in 't Veld, Koen Jantzen, Jasmijn Snoijink en Marlies Bosmans in samenwerking met een groep jonge getalenteerde theatermakers en tekstbijdragen van onder anderen Adriaan van Dis. De voorstelling oogstte een prachtige ontvangst bij zowel publiek als de pers. Waarna er maar liefst drieëndertig nagenoeg volledig uitverkochte voorstellingen volgden in Bergen aan Zee (Karavaan), Schipborg (FestiValderAa), Arnhem (SonsbeekTheaterAvenue op het terrein van het Bio Vakantieoord) en terug in Bergen aan Zee op eigen gelegenheid.

Startpunt van het project was de kleine tentoonstelling *Bleekneusjes*, najaar 2016 in Bergen aan Zee. Mensen met een koloniehuisverleden kwamen daar hun herinneringen delen. En dat heeft prachtige verhalen en beelden opgeleverd. Deze verhalen en de herinneringen van Adriaan van Dis vormen de basis van de voorstelling, de beelden zijn onderdeel van de groeiende tentoonstelling die elke voorstelling opnieuw wordt geopend en voor het publiek toegankelijk is. In de voorstelling worden parallellen gelegd tussen deze verhalen uit het verleden en het verhaal van de vluchteling van nu.

30 MEI 2017 DE VOLKSKRANT ****

Locatietheater in de beste zin van het woord.

29 MEI 2017 DE TELEGRAAF ****

Het prachtige landschap waar heden en verleden elkaar ontmoeten. En wat zingen ze mooi!

29 MEI 2017 NOORDHOLLANDS DAGBLAD *****

Een voorstelling met precies dat speelse elan waarmee Hans Man in 't Veld (red) en de andere spelers van het Werkteater het publiek destijds naar de wereld liet kijken.

10 JULI 2017 DAGBLAD VAN HET NOORDEN

Een piekmoment in het festival.

De voorstelling is tijdens de afgelopen 33 speelbeurten gegroeid. Het heeft zich ook aan elke speellocatie aangepast. En stond altijd open voor de inbreng en verhalen van de in het publiek aanwezige oud-bleekneusjes, kinderverzorgers en repatrianten. Tegelijkertijd overstijgt de verhaallijn van de voorstelling steeds meer het anekdotische van de individuele herinneringen, en dat is iets waar we voor de herneming verder aan willen werken. Ook willen we de rol van de vluchteling meer betekenis te geven binnen de voorstelling. Wij zien de herneming als een noodzakelijke stap om deze voorstelling verder te verdiepen en te vervolmaken.

B. Uitvoerenden

Regie: Hans Man in 't Veld, Koen Jantzen | Scenario: Marlies Bosmans | Tekstbijdragen: Adriaan van Dis, Jasmijn Snoijink, Koen Jantzen | Muzikale leiding: Bart Sietsema | Spelers en makers: Jonata Taal, Lusanne Arts, Marlies Bosmans, Bart Sietsema, Daphne Wellens, Armen Melkonian, Syoma Ekhardt, Joshua Albano | Productieklas Artiance o.l.v. Hanneke Vries: Madelief,

Djoeke, Gitte, Sascha, Fleur, Nathalie, Fleur, Maaike, Lieke, Jonas, Daan, Daan, Sieb, Kyllian | Idee: Hans Man in 't Veld, Klemens Patijn en Jasmijn Snoijink | Scenografie: Eva Krammer | Productieleider: Tobias Verhagen | Zakelijk leiding: Thijs de Wit .

c. Artistieke visie en concrete uitwerking

Bleekneusjes is een theatrale wandeling door het landschap en de tijd. Een muzikale voorstelling rond koloniehuisen. Het ervaren van een tussentijd staat centraal in de voorstelling. De tijd die nodig is om aan te sterken, genoeg geld bij elkaar te verdienen om weg te gaan, een thuis te vinden in een vreemd land, een leven samen te beginnen, of juist niet. Bleekneusjes is een poëtische dwarsdoorsnede van de herinneringen die aan een bepaalde locatie verbonden zijn.

De wandeling voert langs bospaden, waar ietwat verloren bleekneusjes hun intieme kindherinneringen met het langslowende publiek delen. De grotere verhaallijnen ontwikkelen zich op de locaties waar het publiek wat langer stilstaat of kan gaan zitten.

Regie

De voorstelling is afgelopen seizoen begeleid door twee regisseurs: oud Werkteater voorman Hans Man in 't Veld en Koen Jantzen. Zij hebben de voorstelling in Werkteatertraditie opgezet. Daarin wordt hiërarchie in de samenwerking zoveel mogelijk vermeden en wordt van alle individuele deelnemers gevraagd actief bij te dragen aan de voorstelling. Hoewel deze aanpak in het begin vaak aanvoelt als het rijden van een kruiwagen met springende kikkers, is het resultaat vrijwel altijd een voorstelling waarbij de betrokkenheid van alle deelnemers maximaal is. Zo ook bij de voorstelling *Bleekneusjes*. Dat ervaar je in het samenspel en de ruimte waarbinnen elke speler zich haar of zijn rol heeft eigen gemaakt.

Muziek

Met muziek roepen we een tijd en een gevoel op die je in beeld en taal niet kunt vangen. Van het oor naar het hart. Muziek vormt een belangrijke medespeler, een extra dimensie, een onzichtbaar decor/tijdsbeeld. De ervaring was dat het publiek vaak meeneuriert met de liederen die onderdeel vormen van het stuk.

Net als de bleekneusjes van weleer zingen de kinderen en acteurs vele liederen uit de voor die tijd veel gebruikte bundel 'Kun je zingen zing dan mee'. Lieder als *Zonnetje gaat van ons scheiden* en *Op de blanke top der duinen*. Ook spotliedjes die over de 'anderen' in de naburige koloniehuisen werden gezongen verwerken we in het stuk. Bijvoorbeeld over de Indië-repatrianten het lied *De meisjes van Batavia zijn zo zwart als roet*. Deze nostalgische muzikale lijn wordt aangevuld met Syrische en Armeense liederen vanuit de vluchteling die het gevoel van vervreemding binnen het landschap versterken.

De liederen worden niet op een 'musical' manier toegepast waarbij tekst-scènes met liederen worden afgewisseld. De muziek vormt een wezenlijk maar abstract onderdeel van de scènes. Het gaat organisch en fragmentarisch sa-

men met elementen uit het verhaal. Het heeft het doel de verhaallijn te versterken, te vervreemden of om mee te verglijden naar ontroering en naar stilte zonder sentimenteel te worden.

Vormgeving

De locatie ter plekke is de belangrijkste vormgeving. Het (kolonie) gebouw op de achtergrond, een bospad, een open veld. We hebben niet veel meer nodig. Wat overigens niet impliceert dat er geen aanpassingen gedaan zijn om de plek geheel speelbaar te maken. Door gebruik te maken van een aantal goed uitgekozen props - tafels, potten en pannen, stoelen en britsen - werd het landschap in het juiste tijdsbeeld geplaatst. Met kleurkeuze is er eenheid gebracht in de kostuums van de bleekneusjes. De zusterschorten zijn herkenbaar afgeleid van de zuster tenues van de laatste decennia van de vakantie-uitzendingen.

Vormgever Eva Krammer heeft met heldere beeldconcepten en visie wat

betreft het hoognodige de speellocatie net die extra zet gegeven om de juiste sfeer binnen de voorstelling te krijgen.

Locatie

De voorstelling is afgelopen seizoen steeds op betekenisvolle locaties gebracht. Op het terrein van het voormalige Bio Vacantoeord in Bergen aan Zee (dat in 2017 precies vijftig jaar daarvoor de deuren sloot), het terrein van het huidige Bio Vakantieoord in Arnhem (dat in 2017 het negentig jarig bestaan van Stichting Bio vierde) en op een bosrijk terrein nabij Schipborg.

Wel moet het terrein rond het gebouw voldoende variatie hebben om de verschillende scènes te kunnen plaatsen. Bebouwing voor de startscène, bospaden voor de ‘memory lane’, een plek met een wijds uitzicht waarin de verschillende verhaallagen van het tweede bedrijf een plek kunnen krijgen en een net iets omslotener terrein voor de slotscène.

Artistieke ontwikkeling

Het Mediaridders-collectief bestaat uit journalisten en mediamakers die vanuit hun eigen specialismen de wereld elke dag met nieuwe ogen bekijken. Op zoek naar het onverwachte, onbedachte en ongekende verhaal. Om dat vast te leggen in beeld, tekst en geluid. Het collectief voert voor de stichting meerdere projecten uit. In al onze projecten zoeken we naar nieuwe manieren om journalistieke inhoud te verzamelen en over het voetlicht te brengen. Voor Mediaridders is ‘Bleekneusjes’ een eerste project waarin een tentoonstelling is samengesteld als journalistiek onderzoeksmiddel en theater als medium om het verhaal te brengen. Dat past heel goed in de traditie van het Werkteater, dat (wereld)beroemd werd met producties op basis van research in de praktijk.

Synopsis

*Ze hadden me helemaal niets gezegd en mijn koffer stond al klaar. Ik kreeg een briefje om en moest met een vreemde mevrouw mee. Met de trein. Overstappen op een groot station in een trein met nog meer kinderen.
Ik was nog nooit zo ver van huis geweest.*

De voorstelling bestaat uit vijf verhaallijnen uit verschillende tijden die elkaar in het landschap kruisen. Het begint bij de locatie: het Bio Vacantieoord. Een plek waar kinderen onder een strikt regime van ‘rust, reinheid en regelmaat’ zes weken komen aansterken. Ziekelijke kinderen uit armere milieus.

Eén van die kinderen is Gijsje. Gijsje beleeft haar eerste verliefdheid tijdens haar verblijf. Ze ontmoet Jef, de zoon van de conciërge van Bio. Jef is wat bang in het begin. Volgens zijn vader is iedereen uit het Bio Vacantieoord ziek en besmettelijk. Hij is bang voor polio, luizen en schurft. Maar hij zet zijn angsten aan de kant voor Gijsje. Samen ontdekken ze voor het eerst de liefde. Wat Jef niet weet is dat Gijsje stiekem is gestopt met eten zodat ze zes weken langer mag blijven. Dit is voor hem een stap te ver en op de laatste avond, de vooravond van de volgende zes weken, maakt hij het uit met haar.

Cyriel en Bastiaan, de twee stoere jongens die ook in het Bio Vacantieoord zitten, hebben ontzettend veel heimwee en halen allerlei kwajongensstreken uit om het een beetje leuk te hebben. Ze worden beste vrienden in die zes weken zoals je alleen maar beste vrienden kan zijn als kind: met volle overgave.

In het Bio Vacantieoord zijn er natuurlijk ook zusters. Wij kijken naar het verhaal van twee van hen: Gerda en Tiny. Ze zijn zeventien en werden gestuurd door hun ouders. Het zou goed voor hen zijn om te zorgen en een huishouden te leren runnen. Gerda vindt zich helemaal in die rol, ze bloeit op in de natuur en neemt de leiding zo goed en zo kwaad als ze kan op zich. Tiny daarentegen voelt zich niet thuis in de zusterrol. De paar centjes die ze verdient spaart ze zorgvuldig voor haar vlucht. Ze wil de wereld gaan ontdekken, naar Amerika waar volgens haar het echte leven zal beginnen. Het liefst van al wil ze dat doen met Gerda. Tiny weet niet zeker wat voor gevoelens het zijn maar ze weet wel dat ze het liefst elk uur van de dag bij Gerda zou willen zijn, dat ze kriebels krijgt als ze haar ziet, dat ze zich dan eventjes wel

gelukkig voelt. Gerda heeft dit niet door en begint zelfs een romance met een schrijver uit de buurt. Wanneer Tiny dat merkt, loopt ze woedend weg. Ze wil even afkoelen in de zee. Ook al weet iedereen dat de zee gevaarlijk is, dat er geulen zijn die muien veroorzaken. Tiny komt nooit meer terug.

Adriaan, de schrijver is de figuur die ons meeneemt in het verleden. Hij vertelt het verhaal van al deze mensen en duikt er soms zelf ook in. Hij begint een romance met Gerda, vertelt over zijn heimwee naar Indië, over hoe moeilijk het is om je aan te passen als je uit een ander land komt. Hij is een repatriant, iemand die terugkeert naar zijn vaderland, maar hij was nog nooit in Nederland geweest. Het voelde voor hem niet als een terugkeer maar als een nieuw land waar ze bloemkool met witte saus aten, waar de mensen te veel kleren droegen, waar er een vork en een mes op tafel lagen.

Tussen deze scènes die zich afspelen in het gevoel van de jaren vijftig, loopt een vluchteling. Het verhaal van Ashod, de Syrische vluchteling die net is aangekomen in Bergen aan zee. Zijn verhaal vormt een parallel met dat van Adriaan. Zo lopen toekomst en verleden hand in hand. In de laatste scène komen alle verhaallijnen samen op de bonte avond van het Bio vakantie oord.

D. Plaats in het veld

Locatietheater dat het verhaal ontleent aan de geschiedenis van de plek komt nog niet zo heel veel voor. Meestal gaat het om locatie onafhankelijke verhalen die op een onverwachte plek worden opgevoerd. Toch zijn er succesvolle locatietheaterproducties die wel uitgaan van de geschiedenis van de locatie. Het Pauper-

paradijs vormt hier een goed voorbeeld van. Bleekneusjes gaat op eenzelfde manier met de geschiedenis van de koloniehuislocaties aan de slag maar brengt dit juist op een uiterst intieme en persoonlijke wijze.

2. Productioneel

A. Organisatie

Het was voor stichting Mediaridders een behoorlijke uitdaging om met een absolute noodbegroting met dit project van start te gaan. Het grote succes van de voorstelling is te wijten aan de onverdeelde inzet van alle deelnemers aan en partners van het project.

B. Repetities, speellijst en verkoop

DATA	AANTAL DAGEN	LOCATIE	PARTNER	AANTAL VOORSTELLINGEN
18 april t/m 27 mei	31	Repetities in Amsterdam en Bergen aan Zee		1 (ty out met publiek)
25 mei t/m 5 juni	13	Bergen aan Zee	Karavaan	14 (1 sneak preview, 11 vaste voorstellingen, 2 succes opties)
4 juli t/m 9 juli	4	Repetities en spelen in Schipborg	FastiValderAA	4
16 augustus t/m 20 augustus	9	Repetities en spelen in Arnhem	Bio Vakantieoord en Sonsbeek Theater Avenue	5 (4 vaste voorstellingen, 1 uitkoop)
30 augustus t/m 10 september	8	Repetities en spelen Open Monumentendagen in Bergen aan Zee	Karavaan	9 (8 vaste voorstellingen, 1 succes optie)

De voorstellingen in Bergen aan Zee (Karavaan en Open Monumentendagen) verkochten het best: alle 20 voorstellingen waren compleet uitverkocht. Ook in Schipborg in het kader van FestiValderAa waren de voorstellingen nagenoeg uitverkocht. In Arnhem viel de verkoop -ondanks een zeer grote PR-campagne via de bioscopen in de regio- iets tegen. Dat ligt aan een combinatie van factoren. Samenwerkingspartner SonsbeekTheaterAvenue had nooit eerder een voorstelling buiten het festivalpark geprogrammeerd en wilde hiervoor ook geen risico lopen. Toen het weer tegenviel en het festival zelf al weinig publiek trok, hebben zij -al of niet begrijpelijk- niet erg hun best gedaan dat publiek op de bus naar de buitenvoorstelling te zetten.

Toch hebben we via de kanalen van het Biovakantieoord steeds een behoorlijk publiek voor de voorstelling gehad.

Bleekneusjes werd afgelopen zomer 32 keer opgevoerd met een totale bezetingsgraad van 86%.

c. Randprogrammering

In 2016 organiseerde stichting Mediaridders een kleine tentoonstelling op twee koloniehuislocaties in Bergen aan Zee onder de titel 'Bleekneusjes'. Er werd een brede oproep gedaan aan mensen met een koloniehuisverleden om hun ervaringen in woord en beeld te komen delen, als research voor een locatietheatervoorstelling over het koloniehuisleven. Aan die oproep werd goed gehoor gegeven. In tien dagen tijd werden onder de ruim duizend bezoekers, tachtig personen met een koloniehuisverleden geïnterviewd en 657 foto's en archiefstukken ingescand.

De tentoonstelling kwam tot stand in samenwerking met een heel aantal lokale erfgoedinstellingen. De voorstelling die op basis van het verzamelde materiaal gemaakt is, was dus al sterk verankerd in de regio en dat heeft mede bijgedragen aan het grote succes dat we al in de voorverkoop van de eerste speelperiode hadden (een aantal voorstellingen tijdens Karavaan was al voor de première uitverkocht).

Een kleine tentoonstelling reisde in 2017 met de voorstelling mee. Bezoekers konden nieuwe beelden en herinneringen toevoegen (de beelden werden ondergebracht in de online tentoonstelling en de herinneringen werden opgetekend in het 'herinneringenboek'). In totaal bestaat de online tentoonstelling nu uit 982 foto's en archiefstukken. Zie ook www.bleekneusjes.nl.

d. PR en Marketing

Marketingdoel

Ons streven was een bezettingsgraad van 75% te behalen. Met een totale bezetting van 86% is dat doel is ruimschoots gehaald.

Doelgroepen

De belangrijkste doelgroepen waar we onze communicatie op richtten zijn pers en media, het reguliere theaterfestivalpubliek, personen met een koloniehuisverleden (oud bleekneusjes en kinderverzorgsters) met hun kinderen en kleinkinderen en de generatie die opgroeide met de dreiging van het koloniehuis ("Als je je bordje niet leeg eet, moet je naar de kolonie").

Door heel Nederland stonden er tot halverwege de jaren zestig 87 koloniehuisen. Alleen al in Egmond werden tijdens de hoogtijdagen van de vakantie-uitzendingen ruim 12.000 kinderen op jaarbasis opgevangen voor een verblijf van zes weken. Het aantal mensen dat als kind is uitgezonden naar een koloniehuis is in Nederland bijzonder groot.

Marketing

We hebben het afgelopen seizoen ervaren dat de voorstelling goed resoneert bij de generatie die is opgegroeid in de tijd van de vakantie-uitzendingen. Het publiek bestond voor een deel uit het reguliere festivalpubliek, dat enthousiast reageerde. Maar door het onderwerp en onze marketingstrategie hebben we ook een heel nieuw publiek aangeboord: oud bleekneusjes en kinderverzorgsters die de voorstelling bijwoonden en naderhand aangaven nog nooit een locatietheatervoorstelling te hebben gezien. Hun reacties waren ontwapenend en voegden vrijwel altijd iets toe aan het project. Ofwel in de vorm van herinneringen die we langs de bospaden verwerkten, ofwel in de vorm van foto's die we aan de online tentoonstelling konden toevoegen. In de laatste speelperiode in Bergen aan Zee zagen we hen vaak voor een tweede keer terug: nu in gezelschap van hun hele familie.

Het is de persoonlijke herkenning die ook aanslaat bij de media. We hebben voor de research van de voorstelling vele voormalige bleekneusjes en kinderverzorgsters gesproken. Enkelen van hen waren bereid zich ook voor tijdschriften, radio en televisie te laten interviewen. Dit hebben we actief bekend gemaakt via de persberichten die we verspreid hebben. Met resultaat: we zaten bij OVT en het Oog op Morgen op radio 1, RTV Noord-Holland maakte verslag via radio en televisie (korte documentaire over de totstandkoming van de voorstelling), er werden twee centrum spreads van het Noord-Hollands Dagblad gewijd aan de koloniehuisgeschiedenis met verwijzingen naar de voorstelling, er stond een dubbelinterview in het Straatjournaal, er stond een groot stuk in De Gelderlander. Die heel lokaal-regionale benadering maakte het met name voor het publiek dat normaal niet naar theater gaat, ineens herkenbaar en laagdrempelig genoeg om wel te komen.

De randprogrammering was hierbij als marketingmiddel onmisbaar. Daarmee maakten we telkens een verbinding met de locatie waar we speelden. Zochten naar samenwerking met lokale erfgoedinstellingen die allemaal ook weer een eigen achterban hebben. En vonden we verhalen die voor lokale en regionale media interessant zijn om te publiceren.

Een overzicht van de media-aandacht is via de volgende link te bekijken www.bleekneusjes.nl/media.

Marketingmiddelen

We hebben de volgende marketingmiddelen ingezet:

- ▶ Een algemeen persbericht gericht aan landelijke en regionale pers;
- ▶ Persuitnodigingen voor de eerste voorstellingen op de verschillende locaties;
- ▶ Directe mailings aan de ruim duizend personen met een koloniehuisverleden waarvan we de mailadressen verzameld hebben;
- ▶ Aankondigingen via de netwerken van festivals en andere organisaties waar we lokaal en regionaal mee samenwerkten;
- ▶ De trailer die zowel met persberichten meegestuurd werd als via social media en regionale televisiezoekers uitgezonden en ook werd ingezet via de kanalen van stichting Bio als bioscoopreclame in de grotere bioscopen in de regio Gelderland (een door de Nederlandse Bioscoopbond gesponsorde campagne ter waarde van ruim 63.000 euro);
- ▶ Aankondigingen via de Bleekneusjes facebookpagina (inmiddels 500+ volgers);
- ▶ Heel gerichte betaalde Facebook campagnes;
- ▶ Verspreiding van drukwerk (flyers en posters);
- ▶ De website www.bleekneusjes.nl waarop informatie over de voorstelling, speeldata en kaartverkoop te vinden is naast de groeiende online tentoonstelling van foto's, verhalen en archiefbeelden

3. Evaluatie en aanbevelingen

Het project Bleekneusjes was een gewaagd experiment op meerdere vlakken. Het ging om een compleet nieuwe voorstelling die werd gedragen door een stichting zonder enige theaterervaring, het ging van start met een absolute noodbegroting en de voorstelling werd gemaakt in een vrij onvoorspelbaar werkproces waar oude rotten en jong talent, professionals en vrijetijds-artisten met elkaar samenwerkten. En toch werd de voorstelling een groot succes met prachtige recensies en veel enthousiast en dankbaar publiek.

Dat succes is het resultaat van vele factoren: de jonge makers en spelers, de artistiek- en zakelijk leiding, de communicatie, de inzet van de partners, het mooie weer. En van de grote betrokkenheid van zowel de deelnemende artiesten als het publiek, dat al ruim voor de totstandkoming van de voorstelling via de tentoonstelling bij het project betrokken werd.

Hieronder gaan we in op een aantal deelaspecten van de productie: de tentoonstelling, het werken met vluchtelingen en met de jeugdtheateropleiding Artiance.

A. Tentoonstelling als journalistiek onderzoeksmiddel

Hoe verzamelen we getuigenissen van personen met een koloniehuisverleden? Dat was een vraag waar we vroeg in het project Bleekneusjes mee rondliepen. Vanuit Mediaridders kwam al snel het idee op een betekenisvolle locatie een kleine tentoonstelling in te richten met archiefbeelden van het koloniehuisleven en een brede oproep te doen aan mensen met een koloniehuisverleden zich te melden met beeld en verhalen.

We zochten samenwerking met het Regionaal Archief Alkmaar en het Museum Egmond en planden de tentoonstelling tijdens de Bergense Kunstiodaagse, een najaarsevenement in Bergen en Bergen aan Zee dat altijd veel publiek trekt. Door de samenwerking met lokale instellingen en organisaties, werd de tentoonstelling een succes. Ruim duizend bezoekers deden de voorstelling aan, waaronder tachtig met een koloniehuisverleden die wij voor het project mochten interviewen. Er werden 657 meegebrachte foto's en archiefstukken ingescand, die de basis vormden voor de mobiele tentoonstelling die het jaar daarop met de locatievoorstelling meereisde.

Aan de tentoonstelling werkten de volgende organisaties en instellingen mee: Stichting Mediaridders, Museum van Egmond, De P.W. Janssen's Friesche Stichting, Het Nivon Zeehuis, Solarium aan Zee, Gemeente Bergen, Regionaal Archief Alkmaar en Museum het Sterkenhuis.

AANBEVELINGEN

Een tentoonstelling is een goede vorm om oral history te verzamelen: mensen komen door de tentoongestelde stukken makkelijker terug bij de herinneringen waar je ze over wil spreken.

Zorg er bij de opstellingen binnen de tentoonstelling voor dat het eenvoudig is om ingebrachte materialen toe te voegen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van beameropstellingen die slideshows van gescand materiaal kunnen tonen.

Als je samen wilt werken met erfgoedinstellingen, hou dan rekening met wat langere tijdslijnen. Planningen voor tentoonstellingen en andere activiteiten worden vaak al lang van te voren vastgelegd.

Kleinere erfgoedinstellingen zijn vaak vrijwilligersgedragen organisaties: hou er rekening mee dat het voor deze organisaties vaak al lastig is om de reguliere activiteiten voort te zetten, dus dat de mankracht voor extra activiteiten vaak ontbreekt. Probeer met je programma aan te sluiten bij wat er bij de erfgoedinstelling al geprogrammeerd staat.

B. Werken met vluchtelingen

Eén van de ambities van het project Bleekneusjes was om ‘ontheemden’ een plek te geven in het verhaal en in de productie. Dit is inhoudelijk gedaan door de familieherinneringen van Adriaan van Dis (die zelf als kind van Indië-repatrianten in een oud koloniehuis in Bergen aan Zee is opgegroeid) in het scenario te verwerken. En we hebben samenwerking gezocht met vluchtelingen via verschillende organisaties om als spelers en makers bij de voorstelling te betrekken.

Dat ging niet van een leien dakje. Het bleek voor vluchtelingen zonder status ondoenlijk zich voor een bepaalde periode vast te leggen. Voor hen is alles onzeker: ze hebben geen idee of ze er volgende week nog zullen zijn en ook niet of dat in de buurt zal zijn of in een andere regio binnen Nederland. Er is contact gelegd met Vluchtelingenwerk, Stichting Inova en Orchestre Partout.

Via Vluchtelingenwerk hebben we geprobeerd contact te leggen met vluchtelingen met een status, die door de organisatie begeleid worden zich in de regio te vestigen. Helaas besloot de organisatie hier geen prioriteit aan te geven, omdat er al zoveel door hen geregeld moet worden voor deze mensen.

Bij stichting Inova werd wel enthousiast op onze oproep gereageerd en heeft Hans Man in ‘t Veld ook een paar keer een kennismakingsworkshop gegeven. Maar uiteindelijk was het toch lastig om continuïteit op te bouwen. Deelnemers vonden een keertje meedoen wel leuk, maar voelden er weinig voor om naar alle repetities en speelbeurten te komen. Hetzelfde geldt voor de paar muzikanten met wie we via Orchestre Partout contact hebben gehad.

Uiteindelijk is het ons via het Gay Choir uit Amsterdam wel gelukt om een Syrische vluchteling uit Aleppo met status bij de voorstelling te betrekken: Armen Melkonian. Hij is bij de hele repetitie- en speelperiode betrokken geweest en was uiteindelijk een onmisbare speler. Zowel inhoudelijk vanwege zijn achtergrond als zijn overtuigingskracht als speler en zijn muzikaliteit.

AANBEVELINGEN

Vluchtelingen zonder status hebben nagenoeg geen mogelijkheden om zich voor een bepaalde periode aan een project te verbinden. Hun aandacht gaat uit naar dringender aangelegenheden dan culturele projecten. Ga dus op zoek naar vluchtelingen met een status die al enige tijd in Nederland gevestigd zijn.

Organisaties die met vluchtelingen werken zijn vaak overbelast, waardoor culturele projecten minder hoge prioriteit hebben. Benader in plaats daarvan organisaties die zich bezighouden vrijetijdsbesteding en vluchtelingen.

Culturen zijn verschillend, ook wat betreft organisatie van culturele aangelegenheden: de clubjesgeest van Nederland waarbij mensen gewoon zijn elke week op een bepaalde plaats en tijd aan te treden, is voor nieuwe Nederlanders vaak een compleet nieuw verschijnsel. Leg aan potentiële deelnemers duidelijk uit wat van hen verwacht wordt, zodat ze een inschatting kunnen maken van hun beschikbaarheid voor het project.

c. Werken met een jeugdtheateropleiding

Terugblikkend op de Bleekneusjesvoorstellingen die we afgelopen zomer speelden valt de bijdrage van de jonge spelers van Artiance in het bijzonder op. Tussen de tragi-komische scènes van de professionele acteurs en de scherpe observerende teksten van Adriaan van Dis, wisten deze talentvolle jongeren een authentieke stem te geven aan de herinneringen van volwassenen die vroeger als bleekneusjes van zes, acht of tien jaar oud de diverse Koloniehuisen bevolkten.

De jeugdige spelers van Artiance waren vanaf het begin betrokken bij het totstandkomen van Bleekneusjes. Voordat de repetities met de professionele acteurs van start gingen, waren we al enkele weken aan de slag met 14 jongeren in hun gebouw in Alkmaar. Regisseurs Hans Man in 't Veld en Koen Jantzen waren op deze zaterdagen de begeleiders/docenten.

De repetitie begon meestal met een stevige warming-up – bootcamp, zeiden de jongeren. Man in 't Veld gaf steeds improvisatie-opdrachten waarbij de nadruk lag op inleving en beleving; wat en hoe herinner je dingen van vroeger en welke verhalen levert dat op? De spelers leerden hun verbeeldingskracht te gebruiken zonder te vervallen in talige beschrijvingen. De huiswerkopdracht om je in te leven in een bleekneusje en als zodanig een brief naar huis te schrijven, leverde een schat aan materiaal op. De opdracht daagde de spelers uit om onderzoek te doen en zich tegelijkertijd te verbinden met de verhalen van oud-bleekneusjes. Veel van dit materiaal zou uiteindelijk in de voorstelling een plek krijgen.

Ook werd er wekelijks geoefend op de liedjes die we in de voorstelling wilden gebruiken. Onder de energieke leiding van Joshua Albano, stagiaire van de HKU, werkten de jongeren aan een aantal choreografieën en bewegingscènes. Albano bracht hen fysieke discipline, samenwerken en ritme bij. Daarmee kregen de spelers meer vertrouwen in hun mogelijkheden. In de eindmontage is daar dankbaar gebruik van gemaakt.

In de meivakantie was er gelegenheid om de jongeren kennis te laten maken met de professionele spelersgroep en gezamenlijk te oefenen op het muzikale deel van de voorstelling. De samenwerking verliep aanvankelijk wat stroef. Maar vanaf 15 mei werkten we op locatie in Bergen aan Zee en was er meer tijd om met elkaar te werken. De rust en het onvoorwaardelijke vertrouwen van Man in 't Veld zorgden steeds voor een goede werksfeer.

De weekenden werden benut om de diverse onderdelen op een evenwichtige manier in de voorstelling te verwerken. Door de twee groepen regelmatig zelfstandig met elkaar te laten werken, ontstond er steeds meer enthousiasme rondom het werkproces. En ook na de première op 25 mei zijn we door blijven sleutelen om de voorstelling steeds te verbeteren en nieuwe dingen uit te proberen.

De jonge spelers van Artiance hebben een drukke, enerverende en leerzame zomer achter de rug. Zij waren allerm minst alleen figuranten maar vervulden een belangrijke rol in de voorstelling en hadden een grote eigen verantwoordelijkheid in het voorbereiden en uitvoeren van hun rollen tijdens de meer dan dertig voorstellingen. Uiteindelijk stond er keer op keer een stevig en hecht ensemble klaar om Bleekneusjes tot een onvergetelijke theaterervaring te maken.

AANBEVELINGEN

Leg op tijd in het project contact met de jeugdtheateropleiding om te zien of er een groep geschikt en beschikbaar is om aan het project mee te werken.

Maak goede afspraken met de instelling over de planning, financiën en verdeling van verantwoordelijkheden: wanneer start de groep met de voorbereiding? Hoeveel lessen worden hieraan besteed? Wie betaalt die lessen? Wie regelt de begeleiding tijdens de speelperiode (eten, drinken, slapen, vervoer)? Wie is verantwoordelijk voor de aankleding? Zet deze afspraken van te voren op papier, om verwarring tijdens de productieperiode te voorkomen.

De Werkteater-aanpak zorgt voor een maximale betrokkenheid van iedereen die aan het project meewerkt. Oefeningen waarbij deelnemers uitgedaagd worden zich in hun personage in te leven zijn hiervoor een goede methode. Zeker als de resultaten van deze oefeningen uiteindelijk ook een plek in de voorstelling krijgen. Het maakt dat de uiteindelijke voorstelling een groepsinspanning bij uitstek wordt.

4. Toelichting financiële verantwoording

De begroting en de administratie zijn begeleid en gecontroleerd door administratiekantoor Octoijan te Amsterdam. Voor eventuele inhoudelijke of administratieve vragen verwijzen wij naar J. Laurensdijk te bereiken op nummer 020-2212269 en M. de Wit, nummer 06-48158270.

Algemeen

De ingediende aangepaste begroting correspondeerde niet met de werkelijke vorm die het project uiteindelijk heeft aangenomen. De samenstelling van het team waarmee de voorstelling gemaakt is (spelers stagiaires en vluchtelingen), was veranderd. Ook was er in de oorspronkelijke begroting geen rekening gehouden met een aantal kosten of waren sommige kosten te laag ingeschat. Dit heeft ertoe geleid dat er enkele nieuwe grootboekplaatsen zijn opgevoerd. Bovendien moest het dekkingsplan worden aangepast aan de toegekende subsidiebedragen. Om het overzichtelijk te houden hebben wij ervoor gekozen om een aantal andere posten samen te voegen.

Personeelskosten

Zoals naar de fondsen oorspronkelijk aangegeven is, waren de lonen zoals in de ingediende aangepaste begroting niet in overeenstemming met het cao-niveau. De doelstelling van MediaRidders was om dit, als dat mogelijk mocht blijken, op te trekken naar cao-niveau. Dit is gelukt en verklaart het verschil tussen de oorspronkelijk begrote personeelslasten en de gerealiseerde personeelslasten.

Productiekosten

Alle specifieke locatiekosten zoals opgenomen in de ingediende aangepaste begroting zijn onderverdeeld in de grootboekplaatsen 'productiekosten', 'reis en verblijfskosten', 'transport' en 'catering'. De grootste besparing is gerealiseerd op de productiekosten. Alle theaterkosten van de festivals zoals opgenomen in de ingediende aangepaste begroting zijn grotendeels betaald door de festivals zelf. Dit verklaart het verschil in de post productiekosten. Daarnaast zijn veel maaltijden tijdens de uitvoeringen van festival Karavaan door lokale ondernemers gesponsord. Dit verklaart het verschil in cateringskosten.

Promotiekosten

Er is gekozen om voor de publiciteit meer geld beschikbaar te stellen. Daarnaast heeft het uitbetalen op cao-niveau ook hier geleid tot hogere personeelslasten. Deze twee oorzaken verklaren het verschil tussen oorspronkelijk begrote promotiekosten en de gerealiseerde promotiekosten. De post personeel is een samenvoeging van alle diensten die betrekking hebben op promotie waaronder ook internet, registratie en fotografie.

Kantoorkosten

In de oorspronkelijke aangepaste begroting was geen rekening gehouden met algemene kantoorkosten. Gelukkig vielen de verzekeringen erg mee.

De zuinige insteek, het ondernemerschap met betrekking tot sponsoring en crowdfunding en de betalende zaalbezetting van 86% hebben uiteindelijk tot een overschot op de begroting geleid van €2.662,00. Dit bedrag wil MediaRidders reserveren voor de reprise van volgend jaar. Zowel Bio vakantieoord als Huize Glory zijn zeer enthousiast over deze voortzetting en een reprise aanvraag is al ingediend. En we zijn al in contact met verschillende gemeentes in andere regio's waar koloniehuisen stonden om de voorstelling ook daarheen te brengen. Zoals Vlieland (Friesland), Oostvoorne (Zuid-Holland) en Venlo (Limburg).